

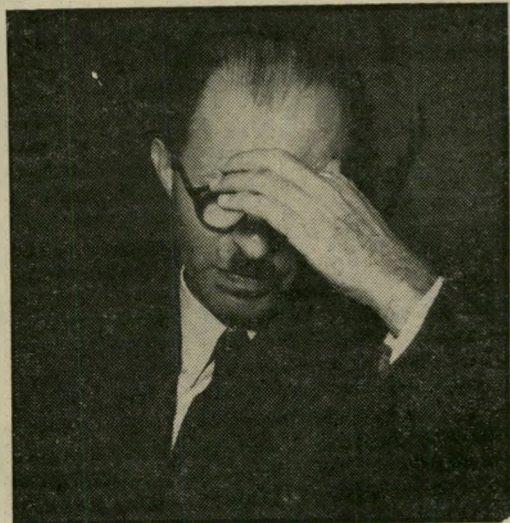
לפני 25 שנים ראיין „העולם הזה“ את מנחם בגין, אז יו"ר תנועת החרות:

„מוטב מילחמה מיד, מאשר לחכות ליום שבו יסתערו הערבים עלינו!“

מהפך פנימי

לפני 25 שנים, במאוס 1954, כינסה תנועת החרות עצרת-המונים בכיכר „מוגרבי“ בתל-אביב, כדי להאזין לדברי מנחם בגין, שדיבר על המתיחות הביטחונית ששררה אז בארץ, שהגיעה לשיאה בטבח נוסעי-אוטובוס במעלה-עקרבים. הערבים טענו שזהו תגמול על טבח שערכה יחידה 101, בפקודת אריק שרון, בכפר הערבי קיבא — שהוא, מצידו, היה תגמול על רצח אשה ביהוד. למחרת העצרת העניק מנחם בגין ראיון מיוחד ל„העולם הזה“. הראיון ארך שלוש שעות, וחזו"ח הסטנוגרפי פורסם בגיליון „העולם הזה“ (858). יש בו עניין מיוחד דווקא בשבוע שבו חתם מנחם בגין על חוזה-השלום עם מצריים, כי הוא העיד על המהפך הנפשי והרעיוני שחל לאחרונה אצל מנחם בגין האיש.

מר בגין, האם נכון לומר כי אתה מבקש להכריז מלחמה על ממלכת הירדן?

לא. לא אמרתי את זה. אנחנו איננו מציעים להכריז על שום מלחמה. טענתנו, מאז נחתמו הסכמי שביתת-הנשק, היא כי האויב לא השבית את נשקו, אלא מפעילו נגדנו במלחמה מיוחדת, הקרויה, בלעז, גרילה.

זוהי שיטת הלחימה מן המסוכנות ביותר, ביחוד במאה ה-20. צבא סדיר, בתנאים הטריטוריאליים והאיסטראטגיים הקיימים, אינו יכול להתגבר על חדירת קבוצות קטנות מעבר לקו, שאינו ניתן כלל להגנה.

זאת היתה דעתי מן היום בו נחתמו הסכמי שביתת הנשק, ובמשך השנים נוכחתי לדעת כי זוהי דעתם של כל ראשי הצבא העברי. השאלה היא, איפוא, לא אם להכריז או לעשות מלחמה, אלא כיצד לשים קץ למלחמה הגוברת והולכת, אף לפי דעתי של מר שרת.

ודעתך זו נתחזקה עם תקרית מעזה עקרבים?

דעתי היא שיש לראות התקפת-דמים זו לא כמקרה בודד, אלא כשלב בגרילה הערבית המאורגנת. אנו אומרים ללא היסוס ששום מעשה תגובה אין בו כדי לשים קץ לגרילה הזאת, אשר בסיס הפעולה שלה הוא מעבר לגבולות השטח בו ניתן לצבא ישראלי לפעול. אולם מאידך גיסא, יש לקבוע בהדגשה כי חוסר מעשה-תגובה אינו יכול אלא להגביר את ההתקפות הערביות, ולהחזיק מטבע הדברים את התוקפנים.

לפיכך אנו סוברים שאפילו במסגרת המדיניות הקיימת, הרשמית, חובה על הממשלה להגיב על הרצח במעלה-עקרבים, כפי שמוטלת חובה עליה להגיב על כל מקרה של שפי דם עברי.

ואתה אינך חושב שהתגובה תגרום למלחמה ממש?

התגובה על המקרה המיוחד בגבגב חייבת להיות מופנית נגד הלגיון הערבי, ולשם ביצועה אין צורך להכריז על שום מלחמה. צריך לעשות, לא להכריז, אנו איננו סוברים שאם מתנהלת מערכה, היא צריכה להתנהל נגד איוו שהיא אוכלוסיה אזרחית, אם כי לעתים אין מנוס מפגיעה גם באוכלוסיה אזרחית, בניגוד לדעותיהם של האיסטנסיים למיניהם, ובניגוד לדעותיהם של המתחמקים מן האחריות על מעשיהם הם.

„תגמול אינו פתרון“

אם נוריד מהלומה, בדרך התגובה, על הלגיון הערבי, אינני סובר שבגללה יסתער הלגיון במלחמה גלויה עלינו. אבל אין לחשוש גם מפני אפשרות זו. יש לאל ידנו לשבור את הלגיון כללי, במקרה שהוא יצא נגדנו למלחמה גלויה.

ואתה חושב שזו הדרך למנוע דתקירות דומות?

לא. אין דרך אלא אחת, לשים קץ לשפיכות הדמים בארץ-ישראל, והיא: „מבצע הגשמה בשעות כושר“.

מה פירוש הדבר? מה זו שעת-כושר?

אין למצות באורח תיאורטי גרידא את המושג של „שעת-כושר“. הכוונה בשימוש במושג זה היא ברורה לחלוטין. זוהי שעה שבה הנתונים המדיניים והצבאיים, אם מצדנו ואם מצד האויב, מאפשרים לנו לשחרר שטח משטחי

את המיעוט העברי, בהתאם לזכותנו ההיסטורית, לרוב גדול. אולם עובדה היא שמר בן-גוריון הודה כי יכולנו לשחרר את הארץ, ולא שיחררנוה. ברור איפוא, כי היתה לנו בימים ההם שעת-כושר, אך היא לא נוצלה.

ההיתה זאת שעת-הכושר האחרונה, לפי השקפתך?

שעות-כושר מיוחדות באו לנו גם בשנות קיומה של מדינת-ישראל. אם כתוצאה מרציחתו של עבדאללה, אם כתוצאה מניתוק שטח הכיבוש המצרי בעזה ממצריים גופה, ואם כתוצאה של הפיכות החזרות והגשמה בארצות ערב השונות. ביחס לשתי ההפיכות האחרונות במצריים ובסוריה, ידוע לי שלא רק אנשי תנועת החרות, אלא גם אחרים סברו כי ההפיכות האלה נתנו לנו הזדמנות — ואנו החמצנוה.

מר בגין, האמנם מאמין אתה שאפשר היה לכבוש חלק מן השטחים התפוסים כיום בידי מדינות ערב, מבלי לגרום להתקפות מלחמה כדלית נגד כל העולם הערבי?

תשובתנו היא כי מבחינה מוסרית, מותרת מלחמה כזאת, משום שהיא אינה מלחמת-עוול, אלא מלחמת-צדק: לא מלחמה למען כיבוש אדמות-זרים, אלא למען שיחרור מולדתנו אנו; לא מלחמה למען שפיכות דמים, אלא למען השכנת שלום — שלום לנו ולערבים כאחד. במולדת העברית המשוחררת חייב לשלוט, ואני מאמין כי ישלוט, העקרון שבטא על ידי מורי ורבי, זאב ז'בוטינסקי, בשיר הירדן:

שם ירווה לו בשפע ואושר
בן ערב, בן נצרת ובני,
כי דגלי, דגל טוהר ויושר,
יטהר שתי גדות ירדני.

אולם אינך חושב שהמלחמה תפרוץ בווי דאות?

המלחמה מותרת, אך אפשר גם בלי מלחמה. כלומר, בלי מלחמת-חיות כללית, שתפרוץ לפי יוזמתנו בכל הקווים באותו זמן, ועם כל מדינות ערב יחד.

„הערבים אינם מוכנים למלחמה“

זהו הרעיון המונח ביסודה של תוכנית „מיבצע-הגשמה בשעות-כושר“. סבורני כי יש ברעיון הזה ריאליזם מדיני, בגלל הסיבה הבאה: לו הערבים היו מרגישים שיש לאל דם להתקפנו במלחמה כללית ולהטילנו הימה, הם היו עושים את זאת כבר היום, מבלי לחכות לכל תגובה מצדנו על מעשי התקפה „גירליים“ שלהם, או לנקיטת יוזמה מצדנו באחד מקטעי החזית. על כוונותיהם להשמיד את ישראל הם מצהירים מפרק לפרק, ואם הם אינם מנסים להוציא אותן אל הפועל, הרי הסיבה היא שהם יודעים כי במלחמת-חיות גלויה ינופץ כוחם במידה הרבה יותר גדולה מכפי שזה קרה בשנת 1948.

אותר שיקול יכוון את צעדיהם, בין אם נגיב אפילו תגובה חריפה ביותר על מעשי-התוקפנות שלהם, ובין אם נבצע את אשר קראתי „מיבצע-הגשמה בשעות-כושר“.

אינך רואה כל דרך אחרת למנוע התקפה ערבית?

לא. האחראיים לפעולות המדיניות העברית, ולמה שקרוי (המשך בעמוד 78)

המולדת הכבושים בתנאים הנוחים ביותר לנו, אם בעצם לחץ המיבצע, ללא כל קרבנות דמים מצדנו, ואם במחיר של אבידות מעטות, אשר עלינו לקבלן על עצמנו, ביחוד שהן תהיינה תמיד קטנות מאלה אשר אנו סובלים במלחמת הגרילה חסרת-הפתרון.

לעומת זאת, אפשר לברר את הבעיה של שעת-כושר על רקע העבר. שעת הכושר הגדולה ביותר קמה לעמנו בימי המלחמה הקרויה בטעות „מלחמת השחרור“...

השם האמיתי, ההיסטורי, של מלחמתנו נגד כנופיות וצבאות ערב הוא „מלחמת מגן“. מלחמת-שיחרור מתנהלת על ידי אומה נגד שלטון נכרי, אשר שיעבד אותה, הערבים לא שלטו בנו עד 1948. הבריטים הם ששלטו בנו, והמלחמה בהם היא מלחמת-שיחרור במובנו ההיסטורי של המושג, בעוד אשר המלחמה שנכפתה עלינו על ידי ההתקפה הערבית היתה מלחמת-מגן, אף אם גם היא היתה כרוכה בגבורה עילאית של הגוער העברי כולו.

„אפשר היה לכבוש את הארץ כולה“

דעתך, היא איפוא שאפשר היה לכבוש בשנת 1948 את כל ארץ-ישראל?

בימי מלחמת-המגן של 1948 יכולנו לשחרר את הארץ כולה, בכך הודה מר בן-גוריון, בתשובה לדברי בכנסת, במפורש.

מתי אמר זאת בן-גוריון?

זה היה בכנסת בתל-אביב, בשנת 1950. מר בן-גוריון הסביר אז שאמנם יכולנו לכבוש את ארץ-ישראל כולה בימי הדיפת האויב הערבי, אולם לא עשינו זאת בגלל היחס המספרי בין האוכלוסיה הערבית והיהודית. טענתו היתה שלו היינו משחררים את הארץ כולה, היו ערבים, ביותרם רוב, זכאים להרכיב את הממשלה.

אני מניח שכל מי שיתבונן בתוכנם של דברים אלה לא יוכל להימנע מן הרושם כי אין בהם רצינות כל שהיא. מבחינה מעשית, לו היינו משחררים את הארץ כולה, אנו כמובן היינו קובעים את גורלה ואת שלטונה. מבחינה מוסרית הרי תמיד טענו כי ארץ-ישראל אינה שייכת רק למיעוט היהודי הנמצא בה, אלא לעם היהודי כולו.

המוותר על הזכות היסודית שלנו על ארצנו, מוותר מבחינה מוסרית על בעלותנו אפילו לחלקה. השלטון העברי בארץ כולה היה יכול, משך תקופה קצרה מאוד, להפוך